

SELETUSKIRI

Haridus- ja teadusministri 24. novembri 2015. a käskkirja nr 441 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades“ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. SISSEJUHATUS JA EESMÄRK

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 7 lõike 2 punkti 1, § 13 ja § 16 lõigete 1 ja 4 alusel.

Eelnõuga muudetakse haridus- ja teadusministri 24. novembri 2015. a käskkirja nr 441 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse 4.2.2 „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades“ elluviimiseks“ kehtestatud tingimusi, kinnitades need uue terviktekstina.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Allan Padar (tel 735 4070; allan.padar@hm.ee) ja teadusosakonna nõunik Ursula Tubli (tel 735 0316; ursula.tubli@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (tel 735 0279; inge.oopkaup@hm.ee) ja õigusosakonna jurist Kadi Mölder (735 0234; kadi.molder@hm.ee), tuginedes elluviija ja rakendusüksuse ettepanekutele.

2. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

Lisas 1 tehakse muudatused järgmistes punktides:

Punktis 3.3. lisatakse Eesti Infotehnoloogia Kolledži juurde märge, et kõrgkool osales tegevustes kuni 01.08.2017, mil ta lõpetas iseseisva õppeasutusena tegevuse. Kõrgkool jätkab tegevust Tallinna Tehnikaülikooli struktuuriüksusena ning tema üliõpilastel on jätkuvalt ligipääs erialastipendiumitele. Samuti muudetakse EBS Education OÜ nime seoses õppeasutuse õigusliku vormi muutmise alates 02.08.2017.

Punktis 7.1. tehakse korrektuurid, millega täheledatakse, et käskkirjas mainitud Eesti Arengufondi ülesanded tegevuste raames lähevad üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. 29.06.2016. aastal jõustunud arenguseire seaduse § 8 alusel lõpetati Eesti Arengufondi tegevus ja alustati selle likvideerimist. § 18 lõike 1 alusel anti Eesti Arengufondi lõpetamisega seoses nutika spetsialiseerumise seire ülesanded edaspidi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastutada, kellele Vabariigi Valitsus eraldab seireks riigieelarvest vastavad vahendid. Sellega seoses lähevad ka senised käskkirjaga kinnitatud Eesti Arengufondi ülesanded, mis puudutasid erialastipendiumite õppekavasid kõrghariduse esimesel ja teisel astmel, üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Sama punkti teises lõigus lisatakse täpsustus, et nutika spetsialiseerumise juhtkomitee poolt kinnitatud erialastipendiumite õppekavade loetelu avalikustatakse elluviija ehk SA Archimedese kodulehel.¹

¹ <http://haridus.archimedes.ee/erialastipendiumid-nutika-spetsialiseerumise-kasvuvaldkondades>

Punktis 7.2. laiendatakse ettevõtete ringi, kellega tegevuse raames koostööd toetatakse. Edaspidi on kõrghariduse erialastipendiumi eraldamine kõrghariduse kolmandal astmel võimalik ka koostöös riigitulundusasutusega. Riigitulundusasutus on riigiasutus, mis võib oma põhimääruses sätestatud piires osutada tasulisi teenuseid ja saada selle eest ka tulu. Tegemist on Eestis ainulaadse õigusliku vormiga ning selline asutus on vaid Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev Riigimetsa Majandamise Keskus (*edaspidi* RMK). Seega ei ole tegemist tavapärase avaliku sektori asutusega, millega koostööd käesoleva tegevuse raames ei toetata. Selle tõttu ei ole ka taoline piirang põhjendatud, vaid on mõistlik võimaldada valdkonnaga seotud doktorantidel teha teadusalast koostööd ka RMK-ga, mis käskkirja praeguse sõnastuse järgi ei ole võimalik. Muudatus loob võimaluse teha ettevõtete koostööd nendel doktorantidel, kelle doktoritöö on seotud nt metsanduse valdkonnaga. Endiselt ei toetata koostööd tehnoloogia arenduskeskuste, avaliku sektori, TA asutuste või haiglate ja kliinikutega.

Samas punktis muudetakse erialastipendiumi maksmise tingimuste printsiipe. Kehtiva käskkirja järgi peab doktorant alustama õpinguid stipendiumi toel hiljemalt teisel õppeaastal peale immatrikuleerimist. See tähendab, et nt erialastipendiumi saav doktorant peab oma õppekava nominaalaja jooksul vähemalt kolm aastat tegema ettevõttega koostööd, mis on suhteliselt pikk aeg nii doktorandi jaoks, et teha õpingute kõrvalt ettevõttega koostööd, kui ka ettevõtte jaoks, et saada vajalikku teaduslikele alustele tuginevat uurimustulemust. Muudatuse järgselt lühendatakse kirjeldatud nõuet ning doktorant peab alustama õpinguid stipendiumi toel hiljemalt kolmandal õppeaastal pärast immatrikuleerimist ehk nt minimaalne ettevõttega koostöö aeg lüheneb kolmelt aastalt kahele aastale. Kaks aastat on piisavalt pikk aeg, et doktorandiga koostööd tegev ettevõtte saaks oma ettevõttespetsiifilisi teadustöö tulemusi. Samuti oleks see vähem koormav ka doktorandile endale, kuna jääb rohkem aega õppe- ja teadustöök. Seega nt 2018/2019. õppeaastal immatrikuleeritud doktorant võib stipendiumi saada alates 2020/2021. õppeaastast.

Sarnaselt punktile 7.1. asendatakse ka käesolevas punktis Arengufondi ülesanded Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülesannetega.

Punktis 9. korrigeeritakse eelarvetabeleid, võttes arvesse tehtud finantskorrektsioonid, sh tehniline vähendamine ~0,95%. Muudatused on tehtud e-toetuse andmete alusel. Muudatuste tulemusel vähenes senine eelarve 25 269 320 eurolt 25 029 087 eurole ehk kokku 240 233 euro võrra.

Muutunud eelarve kohaselt moodustab uuest eelarvest, 25 029 087 eurot, ERF toetus kuni 85% ehk 21 274 724 eurot ning riiklik kaasfinantseering vähemalt 15% kogumaksumusest ehk 3 754 363 eurot. Tegevuse kogumaksumusest moodustab partnerite eelarve 24 938 762 eurot ning elluviija eelarve 90 325, millest muud kulud tegevuste raames 15 000 eurot ja projekti juhtimise kulud 75 355 eurot.

Teg. nr	Tegevus	Kehtiv eelarve	Uus eelarve
7.1	Erialastipendiumite eraldamine kõrghariduse esimesel ja teisel astmel	21 948 035	21 738 591
7.2	Erialastipendiumite eraldamine kõrghariduse kolmandal astmel	3 245 960	3 215 171
	Projekti juhtimine	75 325	75 325
	Kokku	25 269 320	25 029 087

Punkti 10.3.5. täpsustatakse elluviimisega seotud teavitamiskulusid. Elluviimisega seotud teavituskulude juurde lisatakse täpsustuseks selgitus, et teavituskulude all on mõeldud ka elluviija poolsete koolituste, seminaride, infopäevade või koosolekute korraldamine tegevuste partneritega, et tagada edukas tegevuste elluviimine, sh partneritele suunatud info- ja kommunikatsioonitegevused. Senine sõnastus jäi liiga üldiseks ega täpsustanud, millised teavitamiskulud on meetme raames abikõlblikud ja millised mitte. Segaduste vältimiseks on sõnastust muudetud, kuid mõte jääb samas.

Punkti 12.2.2. lisatakse nimetatud dokumentide esitamise iga-aastane tähtaeg, milleks on 15. jaanuar. Tähtaeg on vajalik rakendusüksuse tegevuste paremaks planeerimiseks. Punkti 12.2.2. lisandumisel kustutatakse kehtivast lisast punkt 11.3., mis sätestas, et elluviija esitas rakendusasutusele ja rakendusüksusele järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi iga aasta 20. detsembriks. Muudatusega seatakse elluviija kogu dokumentatsiooni esitamise tähtajaks 15. jaanuar.

3. EELNÕU TERMINOLOOGIA, VASTAVUS PÕHISEADUSELE, SEADUSTELE JA EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõus ei esine õigusaktides varem kasutamata termineid. Eelnõus sisalduvad muudatused on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega, seadustega ning Euroopa Liidu õigusega.

4. EELNÕU MÕJUD JA KÄSKKIRJA RAKENDAMISEKS VAJALIKUD TÄIENDAVAD KULUTUSED

Tegevuse eeldatav mõju läbivatele teemadele:

Horisontaalne teema	Mõju
Regionaalne areng	Neutraalne
Infoühiskonna edendamine	Positiivne. NS valdkondade hulka kuulub ka IT. Muudatus loob eelduse ettevõtetega koostööd tegevate doktorantide kasvuks. Kaitstavate doktoritööde kaudu omab meetme tegevus mõju ka infoühiskonna-alase teadusmahu suurendamisele.
Keskkonna- ja kliimapoliitika	Positiivne. Muudatuse järgselt on kõrghariduse kolmanda astme üliõpilastel võimalik teadusalast koostööd teha riigitulundusasutusega ehk Riigimetsa Majandamise Keskusega. Muudatuse järgselt suureneb keskkonna- ja kliimavaldkonnas innovatsioon ja teaduspõhisus.
Võrdsete võimaluste tagamine	Neutraalne
Ühtne riigivalitsemine	Neutraalne

Käskkirjaga kinnitatavate muudatuste rakendamiseks lisavahendite vajadus puudub. Muudatuse tulemusel kasutatakse efektiivsemalt ära seni kasutamata vahendeid.

5. TEGEVUSTE JÕUSTUMINE

Käskkiri jõustub üldises korras.

6. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumitele, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja SA-le Archimedes ning arvamuse avaldamiseks SA-le Eesti Teadusagentuur, Rektorate Nõukogule, Estonian Business Schoolile ja Riigimetsa Majandamise Keskusele.

Margus Haidak
kõrghariduse osakonna juhataja

Lisa

„Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse
 „Kõrghariduse erialastipendiumid
 nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkonnades“
 elluviimiseks“ muutmise eelnõu seletuskirjale

TAGASISIDE MEETME MUUDATUSETTEPANEKUTELE

Asutus	Kommentaar	HTM-i vastus
SA Archimedes HARA (elluviija)	<p>Hariduse rahvusvahelistumise agentuur kui elluviija on valmis seda eelnõud toetama, sh ka muudatust, mille kohaselt kompenseeritakse otsest personalikulu edaspidi ühtse määra alusel, milleks on seniste kuludega samaväärne 0,27% otsestest kuludest.</p> <p>Personalikulude katmisel senisega võrreldes samas mahus ei ole elluviijal võimalik senisest oluliselt rohkem panustada teavitustegevustesse. Tänaseni ei ole meetme raames abikõlblikuks loetud mingeid teavitustegevusi. Meie hinnangul on rakendusasutusel ja juhtkomiteel aga selge ootus teavitustegevuste mahu suurenemisele, mida hetkel meetmes elluviijale pakutava inimressursiga ei ole märkimisväärselt suuremas mahus võimalik pakkuda. Teavitustegevused ei tähenda ainult trüki- ja ürituskulu, vaid nende ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks on vaja ka inimesi.</p> <p>Ühtse määra alusel personalikulude katmisel tekib paratamatult puudujääk meetme elluviimise lõpuperioodil, kui otsesteid tegevusi enam ei ole, kuid meetme lõpetamise tegevused veel käivad. Sellest tulenevalt soovib elluviija, et sihtasutus ja ministeerium leiaksid ja fikseeriksid kirjalikult võimaluse tagada meetme elluviimine kuni selle lõpuni, näiteks leides võimaluse ühtse määra alusel kompenseeritud personalikulu (ja kaudset kulu) koguda ja ühest eelarveaastast teise üle kanda. Oleme kalkuleerinud, et muudatuse tulemusel elluviija lähimatel aastatel rahaliselt pisut võidab, kuid oluline on seda võitu koguda, mitte kohe (näiteks teavitustegevustele) ära kulutada.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p> <p>Mitte arvestatud</p> <p>Ei saa nõustuda väitega, et meetmes ei ole abikõlblikuks loetud teavitustegevused. Kehtiva käskkirja lisa 1 punkt 10.3.5. ütleb, et abikõlblikud kulud on ka elluviimisega seotud teavitamiskulud. Käskkirjaga määrati elluviijale Kommunikatsiooni- ehk teavitamiskuludeks on TAT eelarves planeeritud elluviija muude kulude real 15 tuhat eurot ning nagu öeldud, on TAT-s abikõlblike kulude loeteluga lubatud elluviimisega seotud teavitamiskulud. Elluviija (projektijuhi) personalikulu on TAT-s samuti olemas ja selle suurus/koormus sai TAT-i loomisel SA-ga Archimedes läbi räägitud. Lisaks eraldas HTM igal aastal riigieelarvest Archimedesele NS stipimeetme ja Dora Pluss tegevuste elluviimiseks 20 tuhat eurot.</p> <p>Jääb arusaamatuks, kuidas võrreldes kehtiva olukorraga tekib ühtsele määrale üle minnes puudujääk meetme lõpuperioodil. Ühtele määrale üle minek ei muuda oluliselt senist personalikulude summat. Samuti jääb arusaamatuks, mida on elluviija pidanud silmas kaudsete kulude kogumise all. Meetme tegevus 7.2 raames saab doktorandistipendiumi määrata esmakordselt veel vaid kaks õppeaastat ehk oluline on just praegu teha teavitustegevusi, et viimased õppeaastad tooksid juurde ettevõtlusdoktorante.</p>

SA Archimedes - rakendusüksus	Kooskõlastatud	Teadmiseks võetud
RaM	<p>Esitatud eelnõu osa on meil mõningased tehnilised tähelepanekud, mida soovitame antud eelnõu muutmisega arvesse võtta.</p> <p>1. Seletuskirja punktis 4 on toodud tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele. Viiest kolmel teemal on märgitud mõju neutraalseks (regionaalareng, võrdsed võimalused ja ühtne riigivalitsemine). Vastavalt kehtivale meetmete nimekirjale on mõju olemasolu märgitud kõikides asjakohastes läbivates teemades välja arvatud regionaalarengule. Soovitame eelnõu seletuskirjas analüüsida ning tuua välja seosed, kuidas toetatavad tegevused (sh ka neutraalset mõju omavad) võivad mõjutada asjakohaseid läbivaid teemasid. Selline selgitus teeb seire andmete analüüsimise lihtsamaks ning elluvijale kui ka partneritele lõpparuandes lihtsamalt kirjeldada seoseid projektide panusest või selle puudumisest asjakohasesse läbivasse teemasse.</p> <p>2. Käskkirja eelnõud muudatuse lisa 1 punktis 10 on esitatud tegevuste eelarve kogumaksumus, kus on eristatud ERF-i üldine toetus ja riiklik kaasfinantseering. Struktuuritoetuse seaduse §16 lõige 1 punkt 3 sätestab nõuded toetatavate tegevuste eelarvele, mis hõlmab iga toetatava tegevuse abikõlblike kulude eelarvet, milles on eristatud toetusfondi vahendid ja riiklik kaasfinantseering, toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest, partneri abikõlblike kulusid, sealhulgas toetuse ja omafinantseeringu jaotust, ning mittetoetatavate tegevuste eeldatavat maksumust. Selguse huvides palume korrigeerida käskkirja lisa toodud eelarvet täiendades seda vastavalt struktuuritoetuse seaduses toodud nõuetele kirjutades tegevuste juures välja ERF-i toetus, riiklik kaasfinantseering ning partnerite omafinantseering (kui on).</p>	<p>1. Täpsustame. Seletuskirja punktis 4 on toodud mitte kogu tegevuste mõju hindamise tabel, vaid ainult konkreetselt muudatuste mõju hindamine läbivatele teemadele.</p> <p>2. Seletuskirja teksti osa täiendatud. Ettepanekus toodud detailsed eelarve read on toodud toetuse andmise tingimuste lisa 1. Seletuskirja teksti osa on lahti kirjutatud.</p>
RTK	<p>Kooskõlastame eelnõu järgmiste kommentaaridega arvestamisel.</p> <p>Otsesed personalikulud on eelnõu punktis 10.3.1.2 kavandatud hüvitada otseste kulude kui otsesed personalikulud alusel. Eelnõu punktis 10.3.2 nimetatud projekti kaudseid kulusid sellisel juhul ühtse määra alusel hüvitada ei saa, sest kaudsete kulude</p>	<p>Arvestatud</p> <p>Vastavad muudatused tehtud nii lisa 1 kui ka seletuskirjas. Täpsustame toetuse andmise tingimustes olukorra, kus personalikulud hüvitatakse tegelike kulude alusel ja nendelt arvestatakse kaudseteks kuludeks ühtset määra. Eelarvet punktis 9 on korrigeeritud.</p>

	<p>hüvitamine saab toimuda ainult lihtsustatud viisil ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 68 lõike 1 punkti b kohaselt vaid arvestatuna tegelikult tekkinud otsestest personalikuludest, millist võimalust antud aga ei teki. Palume eelnõu koostamisel sellega arvestada, sealhulgas korrigeerida vastavalt ka tegevuste eelarvet punktis 9.</p>	
MeM	<p>Maaeluministerium kooskõlastab haridus- ja teadusministri käskkirja „Haridus- ja teadusministri 24. novembri 2015. a käskkirja nr 441 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades“ elluviimiseks“ muutmise“ eelnõu ilma märkusteta. Samas teeme ettepaneku vaadata üle toetatavate õppekavade loetelu ning võimalusel lisada nimekirja ka Eesti Maaülikooli vesiehitus ja veekaitse õppekava. Erialastipendium on tugi, mis tooks üliõpilasi põllumajanduse ja metsanduse taristu inseneriõppesse, mis on Eesti kliimaatilisi tingimusi arvestades oluline valdkond põllumajandus- ja metsandussektorile.</p>	<p>Mitte arvestatud Selgitame, tegevus 7.1. ehk erialastipendiumid kõrghariduse I ja II astmel nimekirja hetkel ei muudeta kahel põhjusel: 1) hetkel käib tegevuse vahehindamine, mille tulemusel on vajalik välja selgitada tegevuse mõju üliõpilaste õpikäitumisele, 2) alates 2018/2019. õppeaastast läks käima meetme väljumisstrateegia, mis tähendab, et tegevust rahastatakse veel loetud aastad. Vahehindamise tulemusel selgub, kas tegevusega jätkatakse ka pärast struktuuritoetuste perioodi ning mis eelarvest. Siis on võimalik vaadata üle ka kogu õppekavade nimekiri.</p>
EBS	Kooskõlastatud märkusteta	Teadmiseks võetud.
RMK	<p>Toetame haridus- ja teadusministri 24. novembri 2015. a käskkirja nr 441 "Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse "Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades" elluviimiseks" muutmise eelnõu. Muudatus loob võimaluse teha RMK-l koostööd metsanduse valdkonnaga seotud doktorantidega ja tugevdada organisatsiooni teadus- ja teadmispõhist tegevust.</p>	Teadmiseks võetud.
SiM	Kooskõlastatud	Teadmiseks võetud.
JuM	Kooskõlastatud	Teadmiseks võetud
KuM	Kooskõlastatud	Teadmiseks võetud
VäM	Kooskõlastatud	Teadmiseks võetud